

- Studii:**
- absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității din București (2002) și al Institutului Național al Magistraturii (2004);
 - doctorand al Facultății de Drept din cadrul Universității din București.

Activitate profesională:

- judecător la Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, din anul 2014;
- anterior, judecător la Tribunalul Constanța, Secția I civilă, între anii 2012 și 2014, respectiv la Judecătoria Constanța, Secția civilă, între anii 2004 și 2012;
- președinte al Judecătoriei Constanța între anii 2009 și 2012.

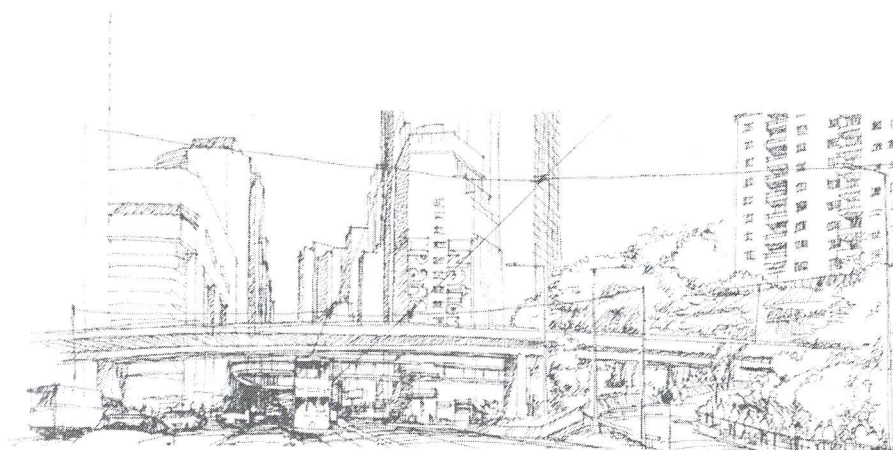
Activitate științifică:

- autor a 10 articole științifice și a mai multe sinteze de jurisprudență publicate în reviste de specialitate juridică din România, în domeniul dreptului Uniunii Europene, al dreptului muncii, al dreptului asigurărilor sociale și al dreptului procesual civil;
- membru în Colegiul de redacție al Revistei EuRoQuod.

Această lucrare a fost elaborată în cadrul programului doctoral desfășurat în cadrul Școlii Doctorale de Drept a Facultății de Drept a Universității din București. Opiniile exprimate în cuprinsul lucrării reprezintă exclusiv o contribuție științifică, au un caracter general, pot fi supuse revizuirii și nu constituie o consultație juridică. Lucrarea nu angajează în niciun fel instituția în care activează autorul și nici pe acesta în activitatea profesională. Editura și autorul nu răspund pentru nicio consecință a folosirii lucrării.

AUTONOMIA CULTELOR RELIGIOASE

Jurisprudență națională comentată și adnotată

Editat de **Universul Juridic SRL**.

Editura **Universul Juridic** este acreditată CNATDCU (lista A2) și este considerată editură cu prestigiu recunoscut.

Copyright © 2019, **Universul Juridic SRL**.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin **Universul Juridic SRL**.

Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul scris al **Universul Juridic SRL**.

! Niciun exemplar din prezentul tiraj nu va fi comercializat fără ștampila și semnătura Editurii sau, după caz, a Autorului/Autorilor, aplicate pe interiorul ultimei coperte.

Respect pentru autorii noștri, respect pentru profesia aleasă!

Prezenta lucrare, în tot sau în parte, este purtătoare de drepturi de autor, aflate sub protecția Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe. Întrucât, în contemporaneitate, aceste drepturi sunt ignorate și încălcate într-o măsură alarmantă, în pofida sistemului valorilor și convențiilor sociale nescrise, a devenit necesară apărarea lor prin forța și sub sancțiunea legii.

UNIVERSUL JURIDIC SRL, titular al dreptului de autor asupra prezentei lucrări, precizează pentru cititorii săi:

- conform art. 196 din Legea nr. 8/1996, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă reproducerea, fără autorizarea sau consimțământul titularului drepturilor recunoscute de lege, a operelor purtătoare de drepturi de autor sau a produselor purtătoare de drepturi conexe;
- conform art. 14 din Legea nr. 8/1996, prin reproducere se înțelege realizarea, integrală sau parțială, a unei ori a mai multor copii ale unei opere, direct sau indirect, temporar ori permanent, prin orice mijloc și sub orice formă, inclusiv realizarea oricărei înregistrări sonore sau audiovizuale a unei opere, precum și stocarea permanentă ori temporară a acesteia cu mijloace electronice.

Editura își rezervă dreptul de a acționa, prin mijloace legale și prin implicarea autorităților competente, în vederea protejării drepturilor patrimoniale de autor al căror deținător este în baza contractelor de editare.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

STĂNESCU-SAS, MIHAIL

Autonomia cultelor religioase : jurisprudență națională comentată și adnotată / Mihail Stănescu-Sas. - București : Universul Juridic, 2019
ISBN 978-606-39-0368-7

34

Redactor: Cristina Constantin
Tehnoredactor: Tania Militaru
Copertă: Aurelian Leahu

Redacție:
tel.: 0732.320.666
e-mail: redactie@universuljuridic.ro

Distribuție:
tel.: 021.314.93.15
fax: 021.314.93.16
e-mail: distributie@universuljuridic.ro
editurauniversuljuridic.ro

Editura Universul Juridic

Portal:
tel.: 0725.683.560
e-mail: portal@universuljuridic.ro
universuljuridic.ro

Universul Juridic

Librăria UJmag:
tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21
e-mail: comenzi@ujmag.ro
ujmag.ro

Ujmag.ro

Cuprins

Abrevieri	17
Cuvânt-înainte	19

Capitolul I	
Principiul autonomiei cultelor religioase	23

<i>Secțiunea 1</i>	
<i>Aspecte generale</i>	<i>23</i>

1. Cerere de anulare a actelor unui cult religios referitoare la alegerea conducătorului acestuia. Inadmisibilitate <i>Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1916 din 14 mai 2018</i>	<i>23</i>
2. Cerere de obligare a unei structuri a unui cult religios de a delega un preot care să asigure servicii religioase într-un cimitir privat. Respingere <i>Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 2281 din 22 septembrie 2015</i>	<i>29</i>
3. Capacitatea juridică de drept administrativ a unui cult religios, în raporturile cu membrii săi. Contestarea refuzului nejustificat de a comunica unui membru un raport de control financiar intern. Analiza sesizării prin raportare la prevederile statutare <i>Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 466 din 23 februarie 2016</i>	<i>37</i>
4. Condiționarea exercitării dreptului de asociere a clericilor de „binecuvântarea chiriarhului locului”. Legalitatea art. 123 alin. (8) din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, recunoscut prin H.G. nr. 53/2008 <i>Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 6356 din 26 septembrie 2013</i>	<i>42</i>

5. Cerere de suspendare a oricăror acte de judecată ale unei instituții religioase în cauzele care îl au ca acuzat pe reclamant. Problema competenței generale a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Craiova, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 27 din 23 august 2016..... 52
6. Cerere de furnizare a unor informații de interes public unei instanțe disciplinare canonice aparținând unui cult religios. Lipsa capacității de drept administrativ
Curtea de Apel Craiova, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1153 din 10 aprilie 2017..... 56
7. Contestarea unor sancțiuni canonice aplicate de un cult religios unor mireni. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Galați, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 474 din 24 martie 2016..... 62
8. Cerere adresată poliției pentru a permite accesul unui membru al cultului în incinta bisericii, după ce i s-a interzis aceasta întrucât a criticat desemnarea pastorului interimar
Curtea de Apel Suceava, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1046 din 11 februarie 2013..... 70
9. Discriminarea unui cult religios prin neaprobarea planului urbanistic de detaliu pentru construirea unei biserici și a unei case parohiale
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 869 din 21 februarie 2014..... 74

Secțiunea a 2-a

- Constituirea asociațiilor religioase.....* 79
1. Inserarea în denumirea unei asociații religioase a termenilor „Biserica”, „Creștină” și „Ortodoxă”, din perspectiva caracterului distinctiv. Aderarea prin acte adiționale a unor membri fondatori
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 3965 din 11 decembrie 2017..... 79
2. Termenul de depunere a proiectului de statut de către cultele religioase, în vederea recunoașterii. Inserarea în statut a unei prevederi normative speciale referitoare la dobândirea proprietății
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1535 din 2 aprilie 2015..... 85

3. Constituirea unei asociații religioase. Act constitutiv care nu cuprinde datele de identificare și semnăturile celor cel puțin 300 de membri fondatori
Judecătoria Constanța, încheierea nr. 10097 din 16 iunie 2017..... 90

Secțiunea a 3-a

- Acordul pentru predarea Religiei.....* 96
1. Retragera de către un cult religios a acordului necesar pentru predarea Religiei într-o instituție de învățământ preuniversitar. Încetarea contractului individual de muncă. Efectele continuării activității după data retragerii acordului
Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, decizia nr. 441/CM din 30 septembrie 2015..... 96
2. Încetarea de drept a contractului individual de muncă al profesorului de Religie din învățământul preuniversitar, ca urmare a retragerii acordului de predare a acestei materii care fusese acordat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 489/2006
Curtea de Apel București, Secția a VII-a privind conflicte de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 4327 din 14 septembrie 2017..... 104
3. Retragera acordului pentru predarea Religiei. Nelegalitatea și netemeinicia concedierii pentru necorespondere profesională
Curtea de Apel București, Secția a VII-a privind conflicte de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 4322 din 20 septembrie 2016)..... 111
4. Încetarea contractului individual de muncă al profesorului de Religie. Contestarea, împreună cu decizia unității de învățământ, a actului prin care cultul religios a retras profesorului acordul pentru predarea Religiei. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Suceava, Secția I civilă, decizia nr. 500 din 21 iunie 2017..... 122
5. Obligarea unui organ al unui cult religios la eliberarea acordului pentru predarea Religiei
Curtea de Apel Cluj, Secția a III-a de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 7356 din 20 iunie 2013)..... 141

Capitolul II

Respect pentru oameni și cărți

Bunurile organizațiilor religioase	145
---	------------

Secțiunea 1

<i>Regimul juridic al bunurilor sacre și al celor asimilate acestora.....</i>	<i>145</i>
---	------------

1. Sursa caracterului inalienabil în condițiile statutului, imprescriptibil și inesesizabil al bunurilor sacre și al celor asimilate acestora, potrivit statutului. Comparație cu regimul bunurilor aflate în proprietate publică

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 360 din 12 februarie 2016.....

145

2. Sfințirea unui lăcaș de cult și chestiunea dobândirii proprietății asupra acestuia. Distincția dintre chestiunea legalității statutului canonic și problema proprietății asupra bisericilor parohiale

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 2674 din 6 iunie 2014.....

151

3. Efectele sfințirii unui lăcaș de cult sub imperiul art. 177 din Statutul Bisericii Ortodoxe Române aprobat prin Decretul nr. 233/1949. Ordonarea temporală a declarării caracterului sacru al bunului în raport cu momentul dobândirii proprietății

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, decizia nr. 949 din 6 iunie 2017)

160

4. Dobândirea dreptului de proprietate asupra unui lăcaș de cult creștin-ortodox prin tradițiune, intervenită cu ocazia sfințirii

Curtea de Apel Constanța, Secția I civilă, decizia nr. 110/C din 12 octombrie 2015

172

5. Donația unui imobil făcută de o societate către o parte componentă a unui cult religios. Inaplicabilitatea principiului specialității capacității de folosință a societății

Curtea de Apel Timișoara, Secția I civilă, decizia nr. 1790/A din 27 noiembrie 2014

185

6. Dobândirea proprietății asupra unui cimitir, ca urmare a împlinirii termenului de prescripție achizitivă anterior intrării în vigoare a Legii nr. 213/1998

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, decizia nr. 2722 din 27 noiembrie 2015

191

7. Inaplicabilitatea regimului proprietății publice în cazul cimitirelor confesionale

Curtea de Apel Brașov, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 929/R din 26 februarie 2013

198

8. Uzucapiune și accesiune constatate în beneficiul unei părți componente a unui cult religios. Stabilirea calității procesuale pasive a unității administrativ-teritoriale potrivit Legii nr. 455/2006

Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă, decizia nr. 1251 din 20 septembrie 2017)

202

9. Evacuarea preotului din casa parohială ca urmare a pierderii calității de a mai oficia orice lucrare sacră. Legitimarea procesuală activă a Episcopiei în virtutea calității de locator, a accesorialității contractului de locațiune în raport cu cel de muncă și a destinației speciale a locuinței. Aplicarea regimului locuinței de serviciu

Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, decizia nr. 2167/R din 13 decembrie 2013.....

213

Secțiunea a 2-a

<i>Dreptul de proprietate al cultelor în contextul măsurilor reparatorii.....</i>	<i>220</i>
---	------------

1. Bunuri mobile de cult preluate de stat fără titlu. Sfera bunurilor supuse secularizării averilor mănăstirești prin Legea din 1863

Curtea de Apel București, Secția a III-a civilă și pentru cauze cu minori și de familie, decizia nr. 619 din 28 iunie 2016.....

220

2. Nelegalitatea restituirii în natură, în baza Legii nr. 10/2001, a unui teren situat în curtea unui edificiu de cult

Curtea de Apel București, Secția a IV-a civilă, decizia nr. 532/R din 5 mai 2015

237

3. Revendicarea unui lăcaș de cult fost greco-catolic. Bunurile bisericii aparțin instituției, iar nu comunității de credincioși

Curtea de Apel Timișoara, Secția I civilă, decizia nr. 72/A din 9 mai 2013

242

4. Cerere de retrocedare a unui lăcaș de cult fost greco-catolic, aflat în stăpânirea unei mănăstiri ortodoxe înființate în 1991

Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă, decizia nr. 793/A din 5 octombrie 2016

266

5. Revendicarea unui lăcaș de cult fost greco-catolic de către Episcopie, în calitate de reprezentant al unei parohii care nu a fost constituită, în localitate neexistând niciun credincios greco-catolic
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă, decizia nr. 114 din 13 februarie 2018.....280
6. Biserică fostă greco-catolică rămasă în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române în baza Decretului-Lege nr. 126/1990. Respingerea acțiunii pentru folosința partajată a bisericii
Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, decizia nr. 25/A din 20 februarie 2018).....300

Capitolul III

Raporturile de muncă în cadrul organizațiilor religioase309

Secțiunea 1

Natura juridică a raporturilor dintre cultele religioase și personalul clerical.....309

1. Competența generală a instanțelor judecătorești de a soluționa cauzele având ca obiect executarea obligațiilor decurgând din raporturile de muncă ale personalului clerical, altele decât în materie disciplinară
Curtea de Apel Iași, Secția litigii de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 240 din 13 aprilie 2017309
2. Cerere de obligare a Episcopiei la plata către preotul paroh a părții din drepturile salariale provenite din venituri proprii ale parohiei. Lipsa calității procesuale pasive
Curtea de Apel Timișoara, Secția litigii de muncă, decizia nr. 431 din 6 aprilie 2016320
3. Pretenții salariale formulate de un preot căruia i s-a aplicat sancțiunea pierderii dreptului de a săvârși o lucrare sacră, păstrând calitatea de preot, cu putință de a fi întrebuințat în administrația bisericească. Inadmisibilitate
Curtea de Apel București, Secția a VII-a pentru conflicte de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 2467 din 22 iunie 2015323

4. Reconstituirea vechimii în muncă în funcția de preot. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Ploiești, Secția I civilă, decizia nr. 2166 din 15 decembrie 2015.....328
5. Contestarea procedurii de concurs pentru angajarea personalului clerical. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă, decizia nr. 1164 din 12 noiembrie 2015332
6. Subvenție acordată în baza art. 80 din Legea nr. 76/2002 unui cult religios ca urmare a angajării unui licențiat în teologie în funcția de diacon. Menținerea raporturilor de muncă ca urmare a promovării sale în funcția de preot
Curtea de Apel Ploiești, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 381 din 16 ianuarie 2014336
7. Salarizarea personalului clerical. Răspunderea pentru neîncasarea propriului salariu anterior pensionării
Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, decizia nr. 4080/R din 20 octombrie 2013340
8. Refuzul conducerii unui cult religios de a lua act de demisia din funcția de preot. Respingerea plângerii formulate împotriva soluției de netrimitere în judecată
Curtea de Apel Timișoara, Secția penală, încheierea nr. 291/PI/CP/CC din 20 august 2014347
9. Calitatea preotului și a episcopului de subiecți activi ai infracțiunii de abuz în serviciu, săvârșită prin înstrăinarea fără drept a bunurilor parohiei
Curtea de Apel Oradea, Secția penală, decizia nr. 275/A din 27 aprilie 2016351
10. Exercițarea fără drept a profesiei de preot, prin continuarea prestării serviciilor religioase după ce a fost caterisit
Curtea de Apel Bacău, Secția penală, decizia nr. 1296 din 18 decembrie 2015359

11. Decizie de returnare de pe teritoriul României, ca urmare a neobținerii de către cultul religios a unui aviz de angajare a personalului clerical
Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, sentința nr. 4000 din 12 decembrie 2016.....365

Secțiunea a 2-a

- Răspunderea disciplinară a personalului clerical*.....369
1. Excluderea competenței instanțelor judecătorești în probleme de disciplină internă la nivelul cultelor religioase
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 4940 din 11 aprilie 2013369
 2. Consecințele disciplinare ale regimului proprietății Bisericii Ortodoxe Române asupra lăcașurilor de cult, în privința preotului care refuză să transfere proprietatea asupra unei biserici și a terenului aferent
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 6851 din 23 octombrie 2013380
 3. Cerere de suspendare a executării deciziei de sancționare disciplinară a unui preot, pe calea ordonanței președințiale. Inadmisibilitate
Curtea de Apel Iași, Secția litigii de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 198 din 2 martie 2015.....387
 4. Pierderea calității de preot în urma unei proceduri disciplinare interne. Lipsa unui contract individual de muncă. Necompetența generală a instanțelor judecătorești în privința cererii de reintegrare în muncă
Curtea de Apel Cluj, Secția I civilă, decizia nr. 2021/A din 20 septembrie 2016393
 5. Natura juridică a deciziei de sancționare disciplinară a personalului clerical – preot. Inaplicabilitatea regimului actelor administrative și necompetența funcțională a instanțelor de contencios administrativ
Curtea de Apel Craiova, Secția I civilă, decizia nr. 2035 din 21 aprilie 2015398

6. Contestarea deciziei de suspendare din funcția de personal clerical – preot, cu titlu de sancțiune disciplinară, precum și a hotărârii instanței bisericești de apel. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Oradea, Secția I civilă, decizia nr. 36/A din 26 ianuarie 2015403
7. Contestarea deciziei de suspendare din funcția de personal clerical – cântăreț bisericesc, până la încetarea unui proces început de salariat împotriva cultului religios. Inadmisibilitate
Curtea de Apel Galați, Secția conflicte de muncă și asigurări sociale, decizia nr. 716 din 25 octombrie 2016.....410
8. Contestarea deciziei de suspendare a exercitării funcției de personal clerical – preot, până la soluționarea definitivă a procesului penal în care are calitate de inculpat. Necompetența generală a instanțelor judecătorești
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția I civilă, decizia nr. 1429 din 25 octombrie 2016.....415

Secțiunea a 3-a

- Raporturile de muncă dintre cultele religioase și personalul neclerical*.....420
1. Raporturile de muncă sau de voluntariat necesare în vederea prestării unei activități în domeniul construcției unui lăcaș de cult
Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 3992 din 7 septembrie 2016420
 2. Concedierea personalului neclerical – contabil-șef. Competența instanțelor judecătorești de a constata nulitatea deciziei nemotivate de încetare a contractului individual de muncă
Curtea de Apel Timișoara, Secția litigii de muncă, decizia nr. 333 din 20 martie 2018.....426
 3. Concedierea personalului neclerical – casier și referent financiar-contabil. Competența instanțelor judecătorești de a constata nulitatea deciziei nemotivate de încetare a contractului individual de muncă
Curtea de Apel Timișoara, Secția litigii de muncă, decizia nr. 308 din 14 martie 2018.....437

Capitolul IV

Măsurile afirmative în beneficiul cultelor 446

Secțiunea 1

Finanțarea publică a cultelor 446

1. Consecințele desemnării în mod diferit, de către fiecare dintre două grupări divergente existente în cadrul unui cult religios recunoscut, a componenței organelor de conducere
Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 561 din 14 februarie 2018..... 446
2. Sprijin financiar acordat de autoritatea locală cultelor religioase, fără preconstituirea unor înscrisuri justificative. Controlul din partea Curții de Conturi
Curtea de Apel Timișoara, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 6656 din 2 decembrie 2015..... 450

Secțiunea a 2-a

Facilități fiscale recunoscute în beneficiul cultelor 454

1. Calificarea unei asociații constituite în baza O.G. nr. 26/2000 ca parte componentă a unui cult religios, cu consecința scutirii de impozit pe imobile
Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 3790 din 5 octombrie 2017 454
2. Scutire sau reducere de impozit pe clădiri recunoscută în beneficiul organizațiilor care desfășoară activități cu caracter social. Neacordarea lor unui cult religios care nu desfășoară el însuși aceste activități, ci o fundație care funcționează în imobilul acestuia în baza unui contract de comodat
Curtea de Apel Târgu Mureș, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 913/R din 1 noiembrie 2017 459
3. Impozitarea unor imobile aparținând unui cult religios, având destinația de școală, respectiv casă parohială, dar care nu au în fapt astfel de destinații
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1447 din 6 martie 2018..... 462

4. Impozitarea unui imobil folosit în fapt ca lăcaș de cult, dar pentru care nu a fost schimbată categoria de folosință anterioară de spațiu de producție
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 4701 din 27 noiembrie 2017 467
5. Impozitarea unui imobil folosit cu titlu de locuințe pentru măicuțe (surori) de o asociație de drept comun – parte a unui cult religios
Curtea de Apel București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 4361 din 30 octombrie 2017 472
6. Scutirea cultelor religioase de impozitul pe teren, chiar dacă acesta este afectat unui scop economic
Curtea de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 611 din 15 aprilie 2016 479

Acte normative menționate în cuprinsul hotărârilor judecătorești rezumate 484

Capitolul I Principiul autonomiei cultelor religioase

Secțiunea 1 Aspecte generale

1. Cerere de anulare a actelor unui cult religios referitoare la alegerea conducătorului acestuia. Inadmisibilitate

Pârâtului, cult religios recunoscut în România, conform Legii nr. 489/2006 și H.G. nr. 628/2008, nu îi poate fi atribuită calificarea de autoritate publică în sensul art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004.

Având în vedere că actele emise de organele unui cult religios, care nu este autoritate publică, în sensul dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004, nu sunt acte administrative, în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, nefiind emise de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, nu dau naștere, nu modifică și nu sting raporturi juridice, nu pot fi atacate în contencios administrativ în temeiul Legii nr. 554/2004.

↳ (Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 1916 din 14 mai 2018)

1. Prin acțiunea înregistrată pe rolul Curții de Apel Constanța, reclamantul R. a chemat în judecată pârâtul Muftiatul Cultului Musulman din România solicitând anularea procesului-verbal/hotărârii adunării generale a imamilor din data de 19 martie 2015, prin care au fost aleși membrii noului Consiliu Sinodal (Sura-i Islam); anularea hotărârii Consiliului Sinodal prin care a fost numită Comisia electorală; anularea hotărârii Consiliului Sinodal din data de 26 martie 2015 prin care a fost stabilită data de 27 aprilie 2015 ca dată la care se vor desfășura alegerile pentru funcția de muftiu al

Muftiatului Cultului Musulman din România; anularea hotărârii/procesului-verbal al Consiliului Sinodal din data de 27 aprilie 2015 prin care a fost declarat câștigătorul alegerilor pentru funcția de muftiu, precum și a procesului-verbal din data de 27 aprilie 2015 privind stabilirea rezultatului votării pentru funcția de muftiu.

Prin sentința civilă nr. 162/CA din 2 octombrie 2015 a Curții de Apel Constanța, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, a fost admisă excepția inadmisibilității și, în consecință, a fost respinsă ca inadmisibilă.

2. Împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond a formulat recurs reclamantul R., criticând hotărârea atacată pentru nelegalitate, invocând motivul de casare prevăzut de dispozițiile art. 488 alin. (1) pct. 8 C. pr. civ.

Recurentul-reclamant a susținut că au fost încălcate dispozițiile Statutului Cultului Musulman recunoscut prin H.G. nr. 628/2008, în sensul că la data de 19 martie 2015 Adunarea Generală a Imamilor, care a ales membrii noului Consiliu Sinodal, nu a fost legal constituită, astfel încât, în opinia reclamantului, actele emise de către această adunare, în exercitarea atribuțiilor sale, ar trebui să fie anulate.

A mai susținut recurentul că la ședința Adunării Generale au participat șase persoane care nu au îndeplinit una dintre cele trei condiții, instituite de dispozițiile art. 10 alin. (6) din H.G. nr. 628/2008 privind recunoașterea Statutului Cultului Musulman, și anume nu aveau diplomă teologică acreditată.

În plus, s-a susținut că, în cauză, Consiliul Sinodal a fost nelegal compus, întrucât au fost încălcate prevederile art. 6 alin. (2) din Statut, consecința directă fiind anularea actelor emise de către acesta, respectiv hotărârea pentru stabilirea datei alegerilor, precum și alegerile pentru funcția de muftiu din data de 27 aprilie 2015.

Totodată, recurentul R. a mai subliniat că, în raport cu dispozițiile art. 19 din Statut raportat la art. 21 alin. (1) din Constituție, orice persoană vătămată prin acte ale organelor de conducere se poate adresa instanței de judecată.

Prin urmare, recurentul-reclamant a solicitat admiterea recursului, casarea sentinței civile atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare instanței de fond.

3. Motivul de casare prevăzut la art. 488 pct. 8 C. pr. civ. poate fi invocat atunci când hotărârea a fost dată cu încălcarea și aplicarea greșită a normelor de drept material.

În cadrul acestui caz de casare, recurentul a susținut că, în baza art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004, cultele religioase sunt persoane juridice de drept privat și utilitate publică care se organizează și funcționează potrivit Legii cultelor (Legea nr. 489/2006), astfel încât dispozițiile art. 29 și art. 30 din Constituția României îi dau posibilitatea de a ataca actele organelor de conducere în fața instanței de contencios administrativ în temeiul Legii nr. 554/2004, competență fiind Curtea de Apel Constanța (prin prisma prevederilor art. 10).

Prin criticile invocate în cadrul motivului prevăzut la art. 488 pct. 8 C. pr. civ., în esență, se invocă generic greșita interpretare a instanței de fond în analiza caracterului de act administrativ al înscrisurilor a căror nulitate a fost solicitată, precum și greșita calificare a cultelor religioase ca nefiind autoritate publică din perspectiva art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004.

Din considerentele hotărârii atacate rezultă că au fost aplicate în mod corect normele de drept incidente, iar considerentele hotărârii privesc întocmai problemele juridice invocate în analiza condițiilor emiterii actelor contestate.

Statutul Cultului Musulman nu prevede posibilitatea de atacare a hotărârii Adunării generale a imamilor prin care au fost aleși membrii noului consiliu sinodal ori a hotărârilor Consiliului Sinodal în vederea alegerii muftiului, iar contenciosul administrativ, conform art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, este activitatea de soluționare de către instanțele de contencios administrativ competente potrivit legii organice a litigiilor în care cel puțin una dintre părți este o autoritate publică, iar conflictul s-a născut fie din emiterea sau încheierea, după caz, a unui act administrativ, în sensul prezentei legi, fie din nesoluționarea în termenul legal ori din refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim.

Din perspectiva dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, actul administrativ este actul unilateral emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice.

Soluționarea unei cereri în contencios administrativ presupune existența unui raport juridic de drept administrativ, iar cererea să se refere la drepturi și obligații care să facă parte din obiectul unui astfel de raport juridic.

În cauză, între reclamantul R. (în calitate de candidat la funcția de muftiu al Muftiatului Cultului Musulman din România) și Consiliul Sinodal [în calitate de organ suprem, conform art. 6 alin. (1) și art. 7, art. 8 și art. 9 din H.G. nr. 628/2008 privind desfășurarea alegerilor pentru funcția de muftiu, care a numit Comisia Electorală] nu există un raport juridic de drept administrativ în sensul dispozițiilor Legii nr. 554/2004, în cadrul căruia să se soluționeze, în baza dispozițiilor Legii nr. 489/2006 și H.G. nr. 628/2008: cererea de anulare a procesului-verbal/hotărârii adunării generale a imamilor din data de 19 martie 2015, prin care au fost aleși membrii noului Consiliu Sinodal (Sura-i Islam); anularea hotărârii Consiliului Sinodal prin care a fost numită Comisia electorală; anularea hotărârii Consiliului Sinodal din data de 26 martie 2015 prin care a fost stabilită data de 27 aprilie 2015 ca dată la care se vor desfășura alegerile pentru funcția de muftiu al Muftiatului Cultului Musulman din România; anularea hotărârii/procesului-verbal al Consiliului Sinodal din data de 27 aprilie 2015 prin care a fost declarat câștigătorul alegerilor pentru funcția de muftiu, precum și a procesului-verbal din data de 27 aprilie 2015 privind stabilirea rezultatului votării pentru funcția de muftiu.

Dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004 definesc autoritatea publică ca fiind orice organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; sunt asimilate autorităților publice, în sensul prezentei legi, persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică.

Prin decizia nr. 28 din 24 aprilie 2017 dată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul privind dezlegarea unor chestiuni de drept¹, s-a reținut că definiția „autorității publice” cuprinsă în art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004 este importantă și necesară în scopul calificării unei entități ca fiind emitenta actului administrativ atacat sau a refuzului nejustificat de soluționare a unei cereri.

În mod judicios a fost respinsă ca inadmisibilă cererea reclamantului în contradictoriu cu pârâțul Muftiatul Cultului Musulman din România, din

¹ Publicată în M. Of. nr. 378 din 22 mai 2017.

perspectiva încadrării pârâtului în noțiunea de autoritate publică și, în consecință, a actelor emise sau încheiate de către acesta ca fiind acte administrative. Pârâțul, cult religios recunoscut în România, conform Legii nr. 489/2006 și H.G. nr. 628/2008, nu este o autoritate publică, nu îi poate fi atribuită calificarea de autoritate publică în sensul art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004.

În acest sens, este de reținut că, prin Decizia nr. 448/2011, Curtea Constituțională a arătat că, din perspectiva modului de organizare, funcționare și a competențelor exercitate, cultele nu constituie autorități publice în sensul Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, în acest sens prevederile Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor distingând între autoritățile publice și culte, spre exemplu art. 9 alin. (2), potrivit căruia „Culte sunt egale în fața legii și a autorităților publice”.

De asemenea, a mai reținut Curtea Constituțională că, potrivit art. 29 alin. (3) din Constituția României, „Culte religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii”, ceea ce demonstrează că legiuitorul constituant a înțeles, în aplicarea principiului autonomiei cultelor, să lase la latitudinea acestora stabilirea unor reglementări specifice în ceea ce privește organizarea și funcționarea lor.

Având în vedere că actele emise de Muftiatul Cultului Musulman, care nu este autoritate publică, în sensul dispozițiilor art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 554/2004, adunarea generală a cultului și Consiliul Sinodal, nu sunt acte administrative, în sensul art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 554/2004, nefiind emise de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, nu dau naștere, nu modifică și nu sting raporturi juridice, nu pot fi atacate în contencios administrativ în temeiul Legii nr. 554/2004, motive pentru care Înalta Curte constată că instanța de fond a respins în mod corect, ca inadmisibilă, cererea dedusă judecății.

Notă

Într-o altă cauză, în care a fost contestată decizia unui cult religios de a înființa o mănăstire, în condițiile unei dispute cu privire la proprietatea asupra lăcașului de cult, Curtea de Apel a respins acțiunea ca tardivă,

depășind implicit chestiunea inadmisibilității, care din punct de vedere logic prevalează asupra celei a tardivității.

În acest sens, s-a reținut că „cererea de înființare a mănăstirii a fost formulată de către reprezentantul reclamantei și soția acestuia. În urma acestor demersuri a fost emisă decizia nr. 7.../2006 de înființare a mănăstirii și, în baza acestei decizii, [cultul religios pârât] a emis avizele nr. 1743, 1745 și 1746 din 19 septembrie 2006 prin care și-a exprimat acordul de construire, acordul pentru deschiderea contului bancar și acordul pentru obținerea codului de înregistrare fiscală. De asemenea, cererea pentru emiterea autorizației de construire a mănăstirii este formulată de Mănăstirea M. prin ctitorii săi A.A. și A.B. La data de 7 octombrie 2007 mănăstirea a fost sfințită, fiind prezenți și ctitorii acesteia, respectiv familia A.A. și A.B. Cum actul de sfințire a unei mănăstiri urmează, în mod logic, după cel de înființare a acesteia, reprezentantul reclamantei a luat cunoștință de existența deciziei contestate la data săvârșirii actului de sfințire. Or, cerința textului legal este ca reclamanta să fi luat cunoștință, pe orice cale, de existența actului, și nu să fi intrat în posesia lui.

Mai mult decât atât, chiar dacă s-ar considera că reprezentantul reclamantei nu a avut cunoștință de existența actului de înființare, deși a participat la sfințirea mănăstirii, curtea va avea în vedere multitudinea de litigii purtate între părți și va constata că acesta a putut lua cunoștință de existența deciziei de înființare odată cu cererea de revizuire formulată în dosarul nr. 1.../2010.

Astfel, la data de 4 mai 2010, reclamanta s-a adresat Judecătorei Vatra Dornei cu cerere de revizuire a sentinței civile nr. 242 din 18 februarie 2010 și a încheierii de ședință din 17 martie 2010 pronunțate în dosarul nr. [...], sentință prin care fusese admisă acțiunea formulată de Mănăstirea M. și s-a constatat dreptul de proprietate a acesteia cu privire la anumite suprafețe de teren. Pentru formularea cererii de revizuire, reclamanta a avut acces la documentația depusă la dosarul nr. [...], luând cunoștință de existența actului de înființare a mănăstirii.

Dat fiind că reclamanta s-a adresat pârâtei cu plângerea administrativă prealabilă cu depășirea termenului de 6 luni prevăzut de dispozițiile art. 7 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, Curtea va respinge acțiunea ca tardivă” (C. Ap. Suceava, s. cont. adm. fisc., dec. nr. 3175 din 10 aprilie 2013).

2. Cerere de obligare a unei structuri a unui cult religios de a delega un preot care să asigure serviciile religioase într-un cimitir privat. Respingere

Atunci când persoanele optează pentru un loc de veci în cimitirele private, ce nu respectă cerințele Bisericii Ortodoxe Române, își asumă riscul de a nu beneficia de serviciul religios.

Nu este nejustificat răspunsul instituției intime de a nu aproba delegarea unui preot care să asigure serviciile religioase în cimitirul privat ce aparține recurentei, neexistând o atare obligație nici în Legea nr. 489/2006, nici în H.G. nr. 53/2008, nici în Hotărârea Sfântului Sinod.

↳ (Curtea de Apel Ploiești, Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 2281 din 22 septembrie 2015)

1. Prin sentința nr. 446 din 22 aprilie 2015, Tribunalul Buzău a respins excepția inadmisibilității cererii de chemare în judecată invocată de pârâta Arhiepiscopia A. și a respins acțiunea promovată de reclamanta R. SRL în contradictoriu pârâta Arhiepiscopia A., având ca obiect obligația de a face, în sensul de a fi obligată pârâta să adopte o anumită conduită, respectiv să delege un preot care să asigure serviciile religioase, anularea actului reprezentat de răspunsul Arhiepiscopiei A. [...] și obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată efectuate.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a constatat că nu este inadmisibilă acțiunea dedusă judecătii, întrucât Arhiepiscopia A. poate avea calitatea de autoritate publică, în sensul prevăzut de art. 2 alin. (1) lit. b) din Legea contenciosului administrativ, procedura prealabilă a fost respectată de societatea reclamantă, iar răspunsul instituției pârâte comunicat prin adresa nr. 2.../2014, ce vizează nedelegarea unui preot pentru a asigura serviciile religioase în cimitirul deținut de R. SRL, nu este unul nejustificat, raportat la prevederile Legii nr. 489/2006 și a Statutului de funcționare a Bisericii Ortodoxe Române aprobat prin H.G. nr. 53/2008.

2. Împotriva sentinței a declarat recurs reclamanta R. SRL, criticând-o pentru nelegalitate, invocând motivele de casare prevăzute de art. 488

alin. (1) pct. 6 și 8 C. pr. civ., solicitându-se admiterea căii de atac promovate, casarea în tot a hotărârii, iar pe fond admiterea acțiunii așa cum a fost formulată.

În motivarea recursului s-a arătat că este greșită opinia primei instanțe, care a apreciat că reprezentanții cultului ortodox nu au nicio obligație pentru efectuarea serviciului religios, cu ocazia înmormântării, în condițiile în care în art. 1 alin. (1) și (2) din Legea nr. 102/2014 au fost prevăzuți destinatarii acestui act normativ, precizându-se că se aplică cultelor, bisericilor, comunităților religioase, autorităților administrației publice locale, operatorilor economici, fundațiilor și asociațiilor ce dețin în proprietate, în administrare sau în întreținere cimitire în funcțiune sau închise, opere comemorative sau crematorii umane, reprezentanților cultelor le sunt aplicabile aceste prevederi legale, obligația lor derivă din lege, atât Regulamentul, cât și Statutul de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române nu conferă exclusivitate unităților locale ortodoxe de cult de a deține și întreține cimitire, iar poziția adoptată de reprezentanții cultului ortodox nu își are corespondent în legislația în vigoare, lipsa locurilor de veci în cimitirile ortodoxe conducând la înființarea celor private.

S-a mai susținut că art. 2 alin. (2) din Legea nr. 102/2014 precizează imperativ că, la stabilirea locului de veci și organizarea serviciilor funerare, persoanele în drept și prestatorii serviciilor funerare sunt obligate să colaboreze între ei, ținând cont de voința exprimată pe timpul vieții de către defunct sau, în lipsa acesteia, de apartenența religioasă a defunctului, alin. (1) al acestui text de lege arătând că oricine are dreptul la o înmormântare decentă și la aducerea ultimului omagiu, la locul de veci al decedatului, serviciul religios fiind oficiat de reprezentanții cultelor, cum prevede art. 21 alin. (4) din Lege, care nu face distincție între cimitirile publice și private sau de o anumită confesiune, sens în care sunt dispozițiile art. 4. [...]

R. SRL a mai arătat că este eronată motivația tribunalului cu referire la art. 24 din Legea nr. 102/2014, realizându-se confuzie între serviciile funerare și serviciile religioase, cele funerare fiind prevăzute de art. 21 alin. (1) din Lege, iar cele religioase de alin. (4), acestea din urmă sunt efectuate de reprezentanții cultelor, cu ocazia înmormântării, fără să fie prevăzută vreo excepție sau vreo interdicție sau că ar avea posibilitatea să se officieze numai în cimitire private ortodoxe, neavând niciun temei refuzul de însoțire

a cortegiului la locul de veci, ce rezultă din hotărârea Sfântului Sinod nr. 1.../2014, care nu are valoare de lege, impunându-se a fi respectat actul normativ, și nu această hotărâre. [...]

3. Curtea, examinând sentința recurată prin prisma criticilor formulate, a actelor și lucrărilor dosarului, a normelor legale incidente în cauză, a art. 488 alin. (1) pct. 6 și 8 C. pr. civ., constată că recursul este nefondat, pentru considerentele ce succedă:

Prin Hotărârea Consiliului Local Buzău nr. 5.../2012 a fost aprobat Planul Urbanistic Zonal – construire cimitir privat, capelă, corp administrativ, parcare, împrejmuire și utilități, tarlăua 2..., parcela 1..., municipiul Buzău, jud. Buzău, precum și Regulamentul local de urbanism aferent, pentru suprafața de 28,14 ha, ce include și terenul de 115.000 mp proprietate privată a societății recurente, în favoarea căreia s-a eliberat autorizația de construire nr. 1.../2012 pentru această investiție, după scoaterea definitivă a terenului din circuitul agricol.

La data de 13 mai 2014, prin cererea nr. 2..., societatea recurentă a solicitat pârâtei Arhiepiscopia A. să adopte o anumită conduită, respectiv să delege un preot care să asigure serviciile religioase, iar prin adresa nr. 2.../2014, intimata a comunicat R. SRL că nu aprobă delegarea unui preot care să asigure serviciile religioase în respectivul cimitir, întrucât Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a interzis oficierea vreunei slujbe religioase în cimitire private, răspuns ce a fost considerat de societate ca fiind nejustificat, fiind investită instanța de contencios administrativ cu acțiunea ce are ca obiect anularea adresei-răspuns și obligarea instituției intimite să delege un preot care să asigure serviciile religioase în cimitirul ce aparține societății.

Potrivit art. 2 alin. (1) lit. i) din Legea contenciosului administrativ, reprezintă refuz nejustificat de a soluționa o cerere exprimarea explicită, cu exces de putere a voinței de a nu rezolva cererea unei persoane, fiind asimilată refuzului nejustificat și nepunerea în executare a actului administrativ emis urmare soluționării favorabile a unei cereri sau, după caz, a unei plângeri prealabile, raportat la aceste prevederi legale urmând a se analiza dacă răspunsul Arhiepiscopiei A. nr. 2... din 16 mai 2014 este nejustificat, cu raportare la dispozițiile legale ce erau în vigoare la momentul emiterii acesteia, respectiv Ordinul Ministerului Sănătății nr. 261/1982 și H.G. nr. 955/2004.